

Ett
brutet
"rör

och en tynande veke

Martha Sjölander

ETT BRUTET RÖR

och en tynande veke

~ ~ ~

Berättelsen om en familj
som i stora svårigheter fick styrka
och en ny syn på livet

www.skandinaviskabokforlaget.se

Martha Sjölander:

Ett brutet rör och en tynande veke

Berättelsen om en familj som i stora svårigheter fick styrka och en ny syn på livet.

© 2015 Författaren och Skandinaviska Bokförlaget

www.skandinaviskabokforlaget.se

Om inte annat anges är bibelcitat hämtade från *Bibel 2000*:

© 2000 Svenska Bibelsällskapet.

Formgivning: Susan Bolling

Omslag: Rainer Refsbäck

Omslagsfoton: Shutterstock, privata bilder tillhörande familjen Sjölander

Tryck: EuroDream, Serbien, 2017, reviderad upplaga

ISBN: 978-91-7256-405-3

TILLÄGNAD

Mina fyra barn
som gett mig så mycken glädje.

Min make Stig
vars hjärta klappar
så varmt för Baltikum.

Min Gud
som stått mig bi
när livet har farit hårt fram.

INNEHÅLL

KAPITEL 1		Kenneths sjukdom	11
KAPITEL 2		Skoltid	27
KAPITEL 3		Amerika	31
KAPITEL 4		Träningsprogrammet	38
KAPITEL 5		Jönköpingstiden (1969-1974)	43
KAPITEL 6		Handikappsimningen	48
KAPITEL 7		Gävle, Ekebyholm, Nyhyttan (1974-1987)	58
KAPITEL 8		Norrköping – hjälpinsamling (1987-1994)	67
KAPITEL 9		Baltikum	73
KAPITEL 10		Min egen uppväxt	88
KAPITEL 11		Musik	95
KAPITEL 12		Nya vänner från andra länder	100
KAPITEL 13		I Mästarens Fotspår	104

FÖRORD

"Hjärtat skall gro av drömmar annars är hjärtat armt"
(Bo Bergman).

Drömmar följer oss genom hela livet, från barndomsåren till vuxen ålder. Hur många barn har inte fått frågan: "Vad drömmer du om att bli när du blir stor? En del vet med bestämdhet vad de vill syssla med och håller fast vid den drömmen medan andra ofta svarar "vet inte". Också jag fick den frågan och mitt svar var alltid: "Jag vill bli lärarinna eller sjuksköterska".

Redan som liten visste jag att jag ville arbeta med människor, och även om jag inte fick någon utbildning i dessa yrken har jag provat på att vara både lärare och vårdbiträde. I arbete med människor får man ge men också ta emot så mycken glädje och tacksamhet att det berikar ens liv på många olika sätt.

När jag kom upp i tonåren minns jag att jag hade en annan dröm. I min familj ägde vi aldrig någon bil, men det var höjden av lycka när grannfamiljen erbjöd mig att komma med på en tur. Då satt jag där och tänkte: "Att bli gift och få barn, köpa en bil och fara iväg som en familj och hälsa på släkt och vänner, vilken lycka."

Människor drömmer om att bli rika, att göra karriär, att finna den rätta, att nå toppen i sin idrott, att få vara friska, att bli omtyckta, att finna vänner. Ja, listan kan bli lång.

Men många gånger slås våra drömmar i spillror. Vi blir ledsna och besvikna och förtvivlade.

Livet ger oss hårda törnar ibland och vi har svårt att komma igen när det ser som mörkast ut.

*Att vara stark är inte att aldrig falla,
att alltid veta, att alltid kunna.
Att vara stark är inte att alltid orka skratta,
hoppa högst och vilja mest.
Att vara stark är inte att lyfta tyngst
eller att alltid lyckas.
Att vara stark är att se livet som det är,
att acceptera dess kraft och ta del av det.
Att vara stark är att våga hoppas
när ens tro är som svagast,
att se ett ljus i mörkret
och kämpa för att nå dit.*

Men drömmen om en bättre framtid ger näring åt själen. Vi lyssnar till berättelser om människor som genom stora svårigheter blivit mycket starkare, och livet har fått en annan dimension. Det är vad som hänt i vår familj och jag vill med denna bok dela med mig av min erfarenhet att drömmar kan leva vidare trots svårigheter vi möter. Med tacksamhet och glädje kan jag blicka tillbaka och se hur min gudstro har tagit mig igenom många gånger, då livet har farit hårt fram med mig och min familj.

*Martha Sjölander
Osby den 30 juni 2015*

KAPITEL 1

Kenneths sjukdom

”Tyvärr måste jag tala om för er att Kenneth aldrig kommer att kunna göra någonting. Hans hjärna är så svårt skadad efter inflammationen att han aldrig kommer att kunna gå eller tala eller överhuvudtaget göra någonting.”

Det var docenten på Akademiska sjukhuset i Uppsala som yttrade de här orden. Så fortsatte han: ”Jag föreslår att ni lämnar in honom på en institution. Vi har ju också konstaterat att er flicka Marianne är svårt hörselskadad, och för att hon ska få ett språk och lära sig tala måste ni tillbringa mycket tid med henne. Det kan inte finnas tillräckligt med tid för att dessutom sköta om ett så handikappat barn som Kenneth. Så väntar ni ju också ert tredje barn. Arbetsbördan kan bli alltför stor och svår.”

Vad är det han säger? Vad pratar han om? Lämna bort Kenneth? Jag kan inte ta till mig orden. Lämna bort vår älskade pojke som bara för tre månader sedan var en frisk, duktig och pigg fyraåring. Vi var så stolta över honom. Han tog så väl hand om sin lillasyster

och visade på många olika sätt att han var en intelligent liten pojke. Han föddes i England och på sjukhuset där sa de till mig att han var ett präktigt A-barn.

Och nu satt vi där på docentens kontor. Chockade. Frågande. Vad är det som har hänt med honom? Varför blev hans hjärna inflammerad? Han hade ju inte visat tecken på någon förkylning eller någon annan sjukdom. Det fanns inget svar att ge oss. Men rehabilitering? Medicin? Jag var förtvivlad, helt uppriven.

Vår fina sjukvård i Sverige som inte kan hjälpa en svårt sjuk fyra-åring att bli frisk igen. Där satt Kenneth i mitt knä med tungan ut-
anför munnen, ögon som rullade, slappa armar och ben. Vad skulle det bli av honom med en sådan prognos? Ett kolli?

Docenten fortsatte: "Jag har nästan aldrig hört talas om eller läst om någon som drabbats så hårt som Kenneth. Bara ett par exempel borta i Amerika. Denna svåra inflammation har angripit först och främst hans lilla hjärna men också förstört en del av stora hjärnan. Hur mycket får framtiden utvisa."

Lämna bort Kenneth? Aldrig. Jag kunde skrika högt att så gör man inte med sitt barn. Var det inte nu han behövde oss allra mest? Och vad var det han sa om Marianne? Svårt hörselskadad? Vi hade bett docenten om att få hennes hörsel testad, för vi undrade om allt stod rätt till med den. Svårt hörselskadad? Hur skulle framtiden bli för henne? Skulle vi orka? Och vårt tredje barn. Hur hade det blivit påverkat under denna svåra tid?

Denna förtvivlan, ängslan och oro. Vi tog våra barn och bar ut dem i bilen. Så satte jag mig där bak med mina små och kramade dem medan mina ögon fylldes av tårar. "Gud var är du? Ser du oss?"

Min dröm kom tillbaka. Gift, en bil, två barn. Men det var ju inte det här jag hade hoppats på. Två små handikappade barn som

skulle ta all min tid under många långa år.

”Gud, jag behöver dig. Jag behöver dig desperat. Jag behöver dig varje minut, varje timme, varje dag, varje månad, varje år. Släpp inte taget om mig och de mina. När det nu ser som mörkast ut och jag är som svagast, låt mig finna ett ljus i mörkret, ett ljus från dig. Ge mig visshet att du finns vid min sida. Hjälp mig att trots allt finna tröst i min tro på dig, att jag kan lita på ditt löfte: ‘Jag är med dig alla dagar’. Tack himmelske far.”

~ ~ ~

ÅRET VAR 1960. Kenneth hade fyllt fyra år i november och det var några månader innan den där dagen på docentens kontor. Vi närmade oss julen. Pappa Stig hade kommit hem från en av sina långa resor. Som ledare för Adventistsamfundets litteraturevangelister hade han hela Sverige som sitt arbetsfält. Vi gladdes oss över att kunna tillbringa helgerna tillsammans. Vi hade fått hyra ett hus vid Adventistsamfundets lärosäte, Ekebyholmsskolan i Rimbo några mil norr om Stockholm. Kenneth hade fått följa med pappa ut i skogen för att hugga en julgran och inne i huset pågick julstöket för fullt. Barnen ville vara med när mamma bakade bröd och kakor. Det var ju så gott att få slicka vispar och skålar och doften av pepparkakor fyllde hela huset. Och degen var så god att smaka på, så det slank ner en liten bit då och då. Huset var fyllt av spänning och förväntningar inför julen. Barnen hade blivit så pass stora nu att de var mottagliga för julens budskap. Och skratt och leenden fyllde oss alla när vi hjälptes åt att klä granen.

Två dagar före julafton fick jag se Kenneth på väg ut i hallen. ”Men så underligt han går”, tänkte jag. Han vinglade till och tog

stöd mot väggen. Han kunde inte gå rakt fram. Jag skyndade bort till honom. "Kenneth älskling, mår du inte bra?" Han kunde inte svara så jag lyfte upp honom och placerade honom på en köksstol. Han hade inte suttit där många minuter förrän han ramlade ner på golvet. Han hade ingen stadga i kroppen och kunde inte sitta på stolen. Något allvarligt hade hänt med honom. Men vad? Han hade varit helt frisk den ena minuten och nu helt utslagen den andra. Vi konsulterade en läkare som vi kände och han rådde oss att söka upp en docent på Akademiska sjukhuset i Uppsala som han visste var en skicklig läkare. Vi fick en tid för undersökning redan nästa dag hos docenten. Han såg att Kenneth var svårt sjuk men gav oss rådet att ta med honom hem igen, för som han sa, de hade inga resurser eller personal som kunde ta hand om honom under julhelgen. "Kom tillbaka när julen är slut."

Men vilken jul det blev. Vår oro och ängslan överskuggade allt. Förtvivlade såg vi hur Kenneths tillstånd försämrades. Han mädde illa och kunde inte behålla maten. Vi fick bära honom eller lägga honom på soffan och ville han sitta upp fick vi placera en mängd kuddar runt om honom. Jag var utom mig av oro. Att se sitt barn ha det så svårt är bland det värsta en mor kan uppleva. Vi bara väntade på att julen skulle vara över.

Så kom dagen då vi äntligen kunde återvända till sjukhuset. Docenten och övrig personal blev förskräckta när de såg hur mycket sämre Kenneth hade blivit. Nu gällde det att rädda livet på honom. Efter nya undersökningar trodde man att han hade en hjärntumör, och man tog kontakt med Sachsska barnsjukhuset i Stockholm för en operation. Som mamma följde jag med i ambulansen och Stig fick åka hem till Marianne, som goda grannar tagit hand om.

Väl framme i Stockholm blev Kenneth föremål för flera under-

sökningar. Man tog ryggmärgsprov och sprutade in kontrastvätska och röntgade. Efteråt fick han bara ligga på rygg. Jag skulle se till att han låg helt stilla.

Så kom då läkaren in på rummet och gav oss besked. ”Vi har inte kunnat upptäcka någon tumör så en ambulans tar er tillbaka till Uppsala.”

Vi kom tillbaka till Akademiska. Kenneth blev inlagd på en barnavdelning och där blev han kvar i tre månader. De ordnade ett rum för mig så att jag kunde vara med hela tiden. Kenneth behövde mig så väl men jag ängslades också för Marianne. Hon var bara två år, hade inte börjat prata och vi trodde att det berodde på hennes hörsel. Grannar fortsatte att hjälpa oss med henne, men jag förstod att hon kände sig vilsen i en annan miljö när inte mamma var med. Det var inte så lätt för henne att förstå att mamma måste vara hos storebror och inte hos henne. Samtidigt uppstod en annan situation som kunde ha påverkat vår familj. Året var 1961 och man hade runt om i världen upptäckt att många barn föddes med svåra handikapp. Detta skedde också här i Sverige och efter ett febrilt letande efter orsaken kom man fram till, att det var en lugnande medicin med namnet Neurosedyn som blivande mammor hade ätit. Jag hade också fått medicin för att jag skulle kunna slappna av och sova, och nu undrade jag om jag möjligtvis skulle få ett handikappat barn till. Jag visste inte vad för tablett jag hade fått. Ännu mera oro. Jag minns att jag vid den tiden läste en bok som hette ”De ensamma” och den kvinnliga författaren undrade om blixten kan slå ner två gånger i samma hus. Hon hade två handikappade barn, men skulle blixten slå ner tre gånger hos oss? När augusti kom och det var tid för nedkomst visade det sig att vi fick en fin liten välskapt pojke. I sin godhet såg Gud till att det inte blev ännu ett skadat barn.

BUDET OM KENNETHS SJUKDOM spred sig till många församlingar och man bad mycket för honom. Ibland när man kommer i en svår kris känns det som om bönerna inte når fram, men vilken välsignelse det är att vara föremål för förbön. Jag kände att hela vår familj behövde allt stöd vi kunde få för att orka med.

Vi visste inte om inflammationen hade kunnat stoppas eller om den fortfarande härjade i hans hjärna. På sjukhuset kunde de inte göra något mer för honom. "Lämna bort honom", var rådet vi fick. Jag försökte läsa min bibel men det var svårt att koncentrera sig när tankarna ständigt och jämt var hos barnen. En dag bad jag till Gud om ett trösterikt ord och när jag slog upp min bibel föll mina ögon på Jes.41:3.

*"Ett brutet rör skall jag inte sönderkrossa
och en tynande veke skall jag inte utsläcka."*

"Men gode Gud, då låter du honom få leva". Det gav mig visshet om att livet skulle få fortsätta för Kenneth. Men hur? Det visste bara Gud. Vi hade bett så mycket att Guds vilja skulle ske. Men framtidsutsikterna var dåliga. Inte kunde vi göra någonting. Vad skulle det bli av detta barn? Han som bara för en kort tid sedan varit helt normal, pratat och skrattat, gått och sprungit, lekt och haft roligt.

En av de dikter som jag samlat på mig genom åren passar verkligen in i det här sammanhanget. Författaren okänd.

*Vart människoliv är en planta
som såtts av Den Allvises hand.
Den jordmån Han valt kan väl växla*

*från åker till magraste sand.
Och plantornas art varierar
i styrka och storlek och färg
från största och starkaste jätte
till minsta och svagaste dvärg.
Men ett vi dock vet, att Han känner
var växt till dess livsform och art,
och för sina spirande plantor
en passande jordmån Han valt.
Så må vi ej knota och klaga
om jorden känns stenig och hård,
och rötterna kämpar för näring,
allt sker under hägn av Hans vård.
De växandes tid Han bestämmer,
om livet blir långt eller kort.
En del ger Han växtkraften länge
när andra Han snabbt plockar bort.*

Nu satt Kenneth i hemmet med tungan utanför munnen, ögon som fladdrade, ett tal som inte fungerade och armar och ben som han inte kunde styra. När han inte kunde uttrycka sig blev han så frustrerad. Han försökte säga något och för det mesta blev det bara mamma, och så fick jag vänta en stund på nästa ord. Att han för bara en kort tid sedan hade kunnat göra så mycket och nu så lite påverkade hans humör. Han grät och skrek så att jag ibland fick ta grannar till hjälp för att avleda hans uppmärksamhet.

På den tiden var det inte tal om att få något stöd, varken ekonomiskt eller i form av hjälp i hemmet. Stig var borta för det mesta så jag blev lämnad ensam att lösa alla problem som uppstod. Det enda

som skedde var att en hörselkonsulent kom hem med en apparat till Marianne. Hon satte en stor bygel över huvudet på Marianne och gav henne otympliga hörselsnäckor som besvärade henne mer än de hjälpte. Vilken utveckling det har skett på det området till de små fina apparater hon har nu.

~ ~ ~

FÖR ATT DU SKA FÅ en lite bättre bild av hur saker och ting utvecklades i vår familj när allt detta hände så vill jag backa tillbaka lite grand och ge dig en snabb bild av vad som hände under åren innan Kenneth blev sjuk.

När Stig fick kallelsen att arbeta som litteratursekreterare i Adventistsamfundet bodde vi i Malmö. Efter avslutade studier i England hade han tjänstgjort som medarbetare till den dåvarande pastorn i Malmö församling. Men så började Stig sin tjänst som litteratursekreterare och vi behövde flytta uppåt landet. Vi hade ingen möjlighet att få någon lägenhet i Stockholm där kontoret och förlaget låg, så vi fick flytta många gånger för att komma så nära arbetsplatsen som möjligt. Som litteratursekreterare skulle Stig placera, hjälpa och vägleda dem som sålde samfundets litteratur. På somrarna kom det många studenter från olika länder, och de behövde mycket hjälp för att få ihop till ett stipendium så att de kunde fortsätta med sina studier. De arbetade från norr till söder i vårt avlånga land, och det betydde många resor för Stig.

Vi blev erbjudna en lägenhet i Jönköping som vi tacksamt tog emot, men det var fortfarande för långt från Stockholm. Dessutom låg lägenheten på tredje våningen och det blev jobbigt för mig nu när Marianne var nyfödd. Så vår gode vän som var byggmästare i

Jönköping och som ordnat vår första bostad såg till att vi fick en lägenhet på första våningen. Men fortfarande var det så att barnen fick se sin pappa alldeles för sällan. Från vårt köksfönster i den nya lägenheten kunde jag se en sandlåda där jag ibland placerade barnen. Jag visste att jag kunde lita på Kenneth för så fort Marianne kravlade sig ur sandlådan ropade han: ”Mamma, mamma, Marianne springer bort.” Ja, han var verkligen duktig att ta hand om sin lillasyster. Men många gånger önskade jag hem min Stig för det uppstod alltid tillfällen när man behövde vara två. Marianne var väldigt nyfiken av sig och en dag när hon var med mig i tvättstugan sprang hon bakom maskinen, och där var en fläkt på gång och hon stack in en hand och fläkte upp två fingrar. Vi fick i ilfart åka till sjukhuset med henne.

Hösten 1960 blev vi erbjudna ett hus vid Ekebyholmsskolan. Det hade stått tomt ett tag och avståndet till Stockholm minskades till sex mil istället för trettio. Vi njöt av att pappa kunde vara hemma lite mer.

Så kom julen 1960. Kenneth hade varit ute med pappa och huggit en julgran. Det var det sista roliga Kenneth kunde göra på många år, för då slog sjukdomen till.

~ ~ ~

REDAN NÄR VI BODDE i Jönköping förstod vi att allt inte stod rätt till med Marianne. Hon föddes en hel månad för tidigt och man hade en kuvös framme ifall hon hade vägt för litet. Men med sina 2,6 kg behövde hon den inte, men man konstaterade att hon led av svår gulsot och jag fick inte ta med henne hem. De ville ha kvar henne för observation. Så Kenneth och jag fick ta oss till sjukhuset

flera gånger om dagen för amningens skull. Men till slut kom dagen då vi fick ta henne med oss hem. När min mor kom på besök tyckte hon att Marianne såg ut som en liten fågelunge. Hon krävde mat dygnet om men hon växte till sig och blev så småningom en knubbig liten jänta.

Vi väntade att hon, som andra barn, skulle börja säga efter oss när vi pratade med henne men det gjorde hon inte. Vi blev lite ängsliga och när jag kom till vårdcentralen nästa gång tog jag upp problemet med läkaren. Men då säger han bryskt till mig: "Men ni ser väl att hon är utvecklingsstörd."

Jag tog Marianne vid handen och gick omedelbart ut från hans mottagning. Jag var inte ledsen, jag var arg. Hur kunde han säga så? Då kände han inte vår flicka. Hon hade visat att hon förstod så mycket. Efteråt har vi förstått att hon redan då, vid två års ålder, hade börjat läsa på våra läppar. När jag talade om för henne att nu ska vi baka så tog hon genast en stol, klev upp på den, öppnade skåpet och plockade fram det hon trodde att jag behövde. Inte var hon utvecklingsstörd inte. Och spjuveraktig var hon också. Det roligaste var, tyckte hon, att puffa in alla böcker i bokhyllan så långt det gick. När jag hade rättat till dem så tittade hon på mig och det var som om hon sa att "det är inte lönt mamma, jag gör det igen."

Vi kontaktade sjukhuset och berättade om våra farhågor och vi fick en tid för undersökning. Den gick ut på att doktorn tog en stor klocka och klämtade med den bakom Marianne och då vände hon sig om. "Hon är alldeles för liten för att bli testad på något annat vis" sa han. Så vi fick nöja oss med det beskedet.

Idag vet man hur viktigt det är att upptäcka en hörselskada så snart som möjligt. Men detta var för över femtio år sedan. När så Kenneth senare blev inlagd på Akademiska för sin sjukdom, bad vi

om att Marianne också skulle bli undersökt. I slutet av Kenneths tremånadersperiod lades Marianne också in på sjukhuset för undersökning. Det var på en annan avdelning och jag fick vara hos mina små i skiften. Den dagen båda skulle skrivas ut fick vi av docenten veta att hon var svårt hörselskadad. Jag satt i bilen på väg hem med mina små i baksätet medan mina ögon fylldes av tårar och jag bad:

”Gud ge mig kraft. Jag behöver Dig varje minut, varje timme, varje dag, varje vecka, månad och år långt framöver. Utan Dig finns det ingen framtid för vår familj.”

Vi förstod att om det på något sätt skulle gå att rehabilitera Kenneth och ge Marianne ett tal så skulle det ta lång tid. Framtiden var ett stort frågetecken. Vad hjälplös jag kände mig. Jag som alltid har älskat barn hade fått en stor uppgift: två handikappade barn att ta hand om. När man har ett handikappat barn blir man också en handikappad familj. På grund av barnen blev vårt familjeliv begränsat på många olika områden. Vi bodde nära skogen men kunde inte ta Kenneth med på en promenad. Vårt umgänge med släkt och vänner blev minimalt. Inget av våra barn hade ett språk. Det tog i mig när jag såg andra barn springa och leka, prata och skratta. Skulle det bli möjligt för våra barn att någonsin få uppleva detta?

Men jag kunde inte föreställa mig en framtid i förtvivlan, sorg och missmod. Det gällde att kämpa en dag i taget, söka andra läkare för en ”second opinion” när det gällde Kenneth, finna experter vad gällde hjärnans funktion, i Sverige eller utomlands, ja vad som helst för att få igång ett tillfrisknande hos honom. Jag ville inte ta till mig domen att han aldrig skulle kunna göra någonting. De läkare vi uppsökte på de olika platserna vi flyttade till sa alltid samma sak. ”Förvänta er ingenting. Försök att acceptera att han aldrig kommer att bli bra.” När det gällde Mariannes hörsel hade

det aldrig blivit utrett hur hennes hörselkurva låg. Vad hörde hon bäst, de höga eller de låga ljuden? De ljud hon kunde uppfatta stördes av många andra biljud. Så småningom, när hon skulle börja skolan, fick hon bättre apparater och under Mariannes uppväxt och vuxenliv har apparaterna efterhand blivit så förfinade att Marianne klarar sitt vardagsliv, sitt arbete och sin fritid på ett mycket bra sätt även om det ibland kan uppstå problem.

~ ~ ~

TIDEN NÄRMADE SIG för vårt tredje barns ankomst. Vi hade fått flytta till en mindre lägenhet på Ekebyholm. Vi försökte hela tiden finna någon bostad i Stockholm men det var väldigt svårt. Så i augusti föddes en liten pojke som fick heta Robert. Jag hade börjat träna Marianne genom att säga ord i örat på henne, men när hon skulle uttala Robert förstod vi att det skulle ta lång tid för henne att kunna säga bokstaven r. Så då kom vi överens om att kalla honom Bobby som skulle bli lättare för henne att lära sig. Med tre små barn och en man som ständigt var borta var jag hela dagen fullt upptagen med att tillgodose barnens behov, trösta Kenneth, undervisa Marianne, amma och byta på Bobby och däremellan laga mat, diska, städa och tvätta. Allt skulle hinnas med. Det var en trött mamma som slutligen kunde gå till sängs, men som också visste att natten inte skulle bli problemfri. Jag tror inte att jag någonsin har studerat min bibel så flitigt som under den här tiden. Jag gick upp tidigt på morgonen innan barnen vaknade och fick så kraft att ta en dag i sänder. Jag kände Guds närhet på ett särskilt sätt och tog till mig alla de underbara löften vi har fått om Guds hjälp.

När Bobby var ungefär ett halvt år gammal började han få röda

kliande märken på kroppen. De blev fler och större och klådan var fruktansvärd och nu undrade vi vad det kunde vara. Han blev undersökt på vårdcentralen och där konstaterade man att han hade fått eksem, samma sjukdom som jag hade haft när jag var liten.

Min mor har berättat hur jag själv gång på gång fick läggas in på sjukhuset när jag var liten. Där band man mig till händer och fötter för att jag inte skulle komma åt och klia mig och min mor fick stå bakom en glastruta och titta på där jag låg och grät. Vilka metoder! Hon har också berättat hur de fick lära mig att gå efter varje sjukhusvistelse. Jag kan förstå vad min mamma fick gå igenom. Ett par år tidigare hade hon förlorat ett barn, och fick nu se mig så sjuk medan hon samtidigt väntade ett barn till. Jag hade också en storasyster som var några år äldre än jag. Strax efter att jag som barn hade legat på sjukhuset sista gången fick jag mässlingen och doktorn, som kom hem på den tiden sa, enligt min mor, att han aldrig tidigare hade sett ett mera utslaget barn. Men när mässlingen försvann tog den också med sig större delen av eksemet. Under mina barndomsår hade jag fortfarande utslag kring mun och arm- och knäveck men mässlingen hade tagit bort det mesta vilket hela familjen gladdes åt. Jag hade blivit en glad och pigg liten flicka.

Men vad fanns det då för hjälp för Bobby? Nu hade vi tre barn som alla behövde specialvård. Jag blev rekommenderad att smörja in honom med olika salvor som bara lindrade för stunden. Eksemet kom tillbaka gång på gång. Vi visste att vi hade församlingsmedlemmar och vänner som bad mycket för oss och det var en oerhörd tröst att veta. Vi var föremål för både Guds och vänners omsorg.

Så fick vi en dag av en god vän veta att en dam i Västervik hade hjälpt många barn att bli kvitt sitt eksem. Vi tog kontakt med henne och hon lovade titta på Bobby och vi bestämde en viss dag för

besök. Så glada vi var för det tipset för den salvan hon hade forskat fram var rena underverket för Bobby. Denna salva blev till en läkedom för hans skadade hud. Han fick visserligen också dras med utslag kring mun och arm- och knäveck men även de försvann i sinom tid. Bobby blev som en annan pojke och så tacksamma vi var att Gud ledde oss till denna dam. I eksemets spår följde dock flera allergiska besvär, men när han väl blev testad hade vi möjlighet att undvika vissa födoämnen som han inte tålde.

~ ~ ~

SÅ BLEV TILL SLUT en tjänstebostad ledig i Västertorp i Stockholm. Den låg på tredje våningen utan hiss och det ställde till vissa problem. Dels fick vi höra att man inte tyckte om barn i det här huset, och dels fortsatte Stig med sitt arbete som litteratursekreterare. Det betydde fortsatta resor för honom men han kunde ändå vara hemma något mer.

Kenneth hade hunnit bli sju år och skulle börja på en skola för handikappade, mest med inriktning på rehabilitering. Taxin kom på morgonen och hämtade honom och körde hem honom på eftermiddagen. Men han skulle också upp och ner för trapporna varje dag. Det blev för det mesta mitt arbete. Marianne och Bobby stod på den översta trappavsatsen och såg på när jag bar ner Kenneth. Eftersom hans ögon inte fungerade utan fladdrade kunde han inte se neråt utan att må dåligt. Han greps av höjdrädsla. Därför fick jag bära honom framför mig när vi gick ner och på ryggen när vi gick upp. Det skulle dröja många år innan denna rädsla släppte. Flera år tidigare hade min rygg blivit utdömd och bara en stadig korsett skulle hjälpa mig att orka med arbete och familj men det blev aldrig

så. Och jag är så tacksam att min rygg höll under dessa tio år som jag bar honom. Gud är en hjälpare i nöden väl beprövad.

En dag kom Stig hem med en bok som hette "Hur man lär små barn att läsa". Den var skriven av en man som hette Glenn Doman i Philadelphia i Amerika. Metoden gick ut på att skriva ner ord på små lappar och fästa dem på olika föremål i hemmet. Det tänkte vi skulle vara ett bra sätt för Marianne att lära sig ord och dess betydelse när jag sa det i örat på henne. Och det blev som en trevlig lek för henne och mig. Vårt hem blev fullt med lappar, men vad gjorde det om metoden kunde hjälpa Marianne att utveckla sitt språk. Hon var fem år nu och skulle snart börja på ett dagis för hörselskadade barn. Hon gjorde så fina framsteg med alla våra lappar, men den som också fick förståelsen för bokstäver och ord var Bobby som var två år. Han fick mest sitta på golvet och leka med sina bilar eller gosedjur, som han älskade och alltid hade med sig i sängen så att han knappt fick plats själv. När jag sedan skulle testa Marianne visade det sig att Bobby hade lärt sig alla orden. Hans intresse för bokstäver och ord blev till en fin läsförståelse, och redan vid tre års ålder kunde han läsa helt flytande t.o.m. i Bibeln. När vi åkte med Marianne till hennes skola så förvånade han många där han satt och läste på alla skyltar och andra texter i bussar och tåg. Ja, den där metoden, tänkte vi, den stämde verkligen in på vår familj. Vi lade denne mans namn på minnet för vi skulle senare stöta på det igen i ett helt annat sammanhang.

Livet blev sedan lite lättare när vi blev erbjudna en trerumslägenhet i Solberga av Stockholms stad. Den låg på första våningen och det blev lättare för oss att kunna komma ut. Vi hade också fått en vagn vi kunde köra Kenneth i för promenader. På skolan hade man satt på honom stora benskenor och ställde honom upp vid en

gåstol, men han hade ingen balans. Hans sjukdom satt ju inte i armar och ben utan i hans hjärna där stora delar hade förstörts. Vi sökte många olika läkare men ingen kunde ge oss tips eller råd om vad vi skulle kunna göra för att åstadkomma någon förbättring hos honom.